

OBRAZ LÁSKY: PODSTATA KREŠŤANSKÉHO CHARAKTERU (1. KORINŤANOM 13)

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1. Korinťanom 13; Mat 24,12; Gal 5,22.23; 1Tim 1,14; 1Ján 4,8

ÚVODNÝ TEXT

Teraz teda zostáva viera, nádej a láska, tieto tri, ale najväčšia z nich je láska. (1Kor 13,13)

Láska dokáže premôcť všetko. Práve preto jej Pavol venoval takú veľkú pozornosť. Slovný základ *agapaó* – v Novej zmluve najčastejšie grécke slovo na vyjadrenie pojmu láska – sa v Pavlových listoch objavuje viac ako stotridsať-päťkrát. To predstavuje takmer polovicu všetkých výskytov v Novej zmluve. Tento fakt jasne vypovedá o tom, čo je hlavnou témou Pavlových listov zboru v Korinte.

V Novej zmluve nájdeme mnoho výnimočných pasáží o láske – spomeňme napríklad Rim 8,35–39; 1Kor 2,9; 8,3; Gal 2,20; Kol 1,13 či 1Tes 3,12.

Žiadna z nich sa však nevyrovná 13. kapitole 1. listu Korinťanom.

Minulý týždeň sme si ukázali, že bez lásky stráca všetko – vrátane duchovných darov – svoju hodnotu. Tento týždeň sa hlbšie ponoríme do 13. kapitoly a jej obdivuhodného opisu lásky.

Zistíme, že láska nie je primárne pocitom, ale skôr postojom. Je to nastavenie, ktoré sa musí prejavovať v praktickom živote, v činoch i slovách, pretože bez toho je prázdna.

Skutočná podstata lásky a jej prejavy sa v plnosti zjavili v živote Ježiša Krista.

OSNOVA LEKCIE

Tento týždeň sa hlbšie ponoríme do „hymnu lásky“ v 13. kapitole a preskúmame praktické prejavy lásky. Ukážeme si, že láska nie je obyčajným citom, ale postojom, ktorého dokonalý vzor nachádzame v živote Ježiša Krista.

- 1Kor 13,1–3: Nevyhnutnosť lásky v kresťanskom živote (nedeľa)
- 1Kor 13,4–8: Ako láska vyzerá: jej aktívne prejavy (pondelok)
- 1Kor 13,4–7: Čo láska nerobí: odmietnutie sebeckta (utorok)
- Ján 15,9–12: Ježiš ako stelesnenie a zdroj pravej lásky (streda)
- 1Kor 13,13: Večná hodnota viery, nádeje a lásky (štvrtok)

PODSTATA LÁSKY

¹Keby som hovoril ľudskými jazykmi, ba aj anjelskými, a lásku by som nemal, bol by som iba ako cvendžiaci kov a zvučiaci činel. ²A keby som mal aj dar prorokovať a poznal by som všetky tajomstvá a mal by som všetko poznanie a keby som mal takú silnú vieru, že by som hory prenášal, no lásku by som nemal, nebol by som ničím. ³Ak by som rozdal všetok svoj majetok, a ak by som vydal svoje telo, aby som sa mohol chváliť, no lásku by som nemal, nič by mi to neosožilo. (1Kor 13,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Minulý týždeň sme načrtli tému lásky tak, ako ju predstavuje 1. Korinťanom 13. Teraz sa budeme Pavlovým slovám v tejto pasáži venovať ešte podrobnejšie.

Prečítaj si 1. Korinťanom 13. Pokús sa vlastnými slovami vyjadriť, čo táto kapitola hovorí o láske.

Pavol nehovorí, že jazyky (1Kor 13,1), proroctvo, rozum, poznanie, viera (1Kor 13,2) a dobrotivosť (1Kor 13,3) nemajú význam. Sú však bezcenné v prípade, ak ich hlavným motívom nie je láska.

Láska, ktorú má Pavol na mysli, nie je ten typ náklonnosti, ktorý vyjadrujeme slovami „milujem jahody“, „mám rád svojich priateľov“ alebo dokonca „milujem svoju manželku a deti“. Nejde ani o romantickú lásku, akú poznáme z filmov. A hoci sa tento text často číta pri svadobných obradoch, Pavol tu nehovorí ani o vášnivej mileneckej láske.

Túto lásku nemožno zúžiť ani na náklonnosť, dobročinnosť, láskavosť či filantropiu, hoci sa v nich v určitej miere prejavuje. Táto láska je výnimočnou milosťou, ktorú do nás vlieva Svätý Duch. Ide o lásku, ktorou nás Duch motivuje konať láskavo, nesebecky a čestne. Predstavuje bezvýhradné nasmerovanie nášho konania, prežívania i myslenia ku Kristovi a k našim blízkym.

Aké varovanie vyslovuje Ježiš v Mat 24,12?

Práve preto je láska *agapé* taká dôležitá a nevyhnutná. V Kristovej moci nesmieme dopustiť, aby láska v našich rodinách, zboroch a komunitách ochladla. Máme pred sebou Kristov príklad na kríži, kde za nás položil svoj život. Existuje azda silnejšie a veľkolepejšie vyjadrenie lásky? Hoci Kristovu obetavú lásku nikdy nedokážeme prejať v rovnakej miere ako On, z Božej milosti by sme sa mali usilovať čo najlepšie ju zrkadliť vo svojom živote.

APLIKÁCIA

- V akých konkrétnych situáciách by mohol práve takýto prejav nezištnej lásky zanechať hlboký a trvalý dojem v človeku, ktorý ju v tej chvíli potreboval viac než čokoľvek iné?

ČO ROBÍ LÁSKA

⁴Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí, láska sa nevystatuje a nena-dúva; ⁵nespráva sa neslušne, nehľadá svoj prospech, nerozčuľuje sa, nepo-číta krivdy; ⁶neraduje sa z neprávosti, ale raduje sa z pravdy; ⁷všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa a všetko vydrží. ⁸Láska nikdy nezanikne; proroctvá sa pominú, jazyky umlknú, poznanie bude prekonané. (1 Kor 13,4–8)

Jadrom 13. kapitoly 1. Korinťanom sú verše 4 až 7. Pavol v nich vykresľuje cha-rakteristické vlastnosti lásky – vysvetľuje, čo láska je a čo nie, alebo čo láska robí a čo nerobí. Láске dáva ľudskú tvár, aby sme si vedeli predstaviť, ako koná človek pod vplyvom Svätého Ducha. Svoj opis stavia na sérii slovies, pretože lásku nevníma ako pominuteľný cit či emóciu, ale predovšetkým ako kon-kretny čin.

Podme sa najprv pozrieť, ako láska koná.

1. Láska je trpezlivá („zhovieva“ ROH; *makrothyméō*). Tento výraz vyjadruje schopnosť zachovať si rozvahu a pokoj aj v náročných situáciách. Takáto trpezlivosť zahŕňa aj vzájomnú zhovievavosť a ochotu znášať slabosti druhých (Ef 4,2).
2. Láska je dobrotivá (*chrésteuomai*). Tento výraz sa v Novej zmluve nachádza len na tomto mieste, ale slová s rovnakým slovným základom sú bežné aj inde. V Septuaginte (gréckom preklade Starej zmluvy) sa slová z tohto koreňa často vyskytujú v Žalmoch a odkazujú na Božiu láskavosť spojenú s Jeho milosrdenstvom (Ž 145,8.9). Tým, že Pavol pripisuje láske dobroti-vosť, zdôrazňuje, že náš vzťah k ostatným má byť odrazom Božieho súcitu a milosti, ktorú On preukazuje nám.
3. Láska sa raduje z pravdy (*synchairo*). Táto charakteristika označuje schop-nosť prežívať radosť po boku iného človeka (Luk 1,58; 15,6.9; 1 Kor 12,26; Fil 2,17.18).
4. Všetko znáša (*stegó*). Biblisti ukazujú, že sloveso *stegó* môže znamenať „prikrývať“ (v zmysle zachovávať diskretnosť a chrániť druhého), alebo skôr „trpezlivo znášať“ v zmysle vnútornej odolnosti. Keďže sa tento výraz v 1 Kor 9,12 jasne spája s vytrvalosťou („všetko znášame“), väčšina vyklada-čov a prekladateľov sa prikláňa k druhému významu.
5. Všetko verí (*pisteuó*). Slovo *pisteuó* pochádza z rovnakého koreňa ako grécky výraz pre vieru (*pistis*). V kontexte 1. Korinťanom 13 to znamená, že láska pristupuje k druhým s dôverou a v sporných situáciách sa prikláňa k priaznivejšiemu vysvetleniu ich konania.
6. Všetko dúfa (*elpizó*). V novozmluvnom kontexte sa toto sloveso vždy spája s pevnou dôverou alebo očakávaním, že príde niečo dobré.
7. Všetko znáša („všetko nesie trpezlivo“ ROH; *hypomenó*). Výrazy *stegó* a *hypo-menó* majú v 1 Kor 13,7 v podstate rovnaký význam. Sú to synonymá vyjad-rujúce neoblomnosť a vytrvalosť v náročných časoch. Pavol zvolil slovo *hypomenó* v závere verša zrejme preto, aby sa vyhol opakovaniu. Opakova-ním tohto konceptu urobil z viery a nádeje stredobod celého výroku. Láska teda dokáže všetko vydržať práve preto, že sa opiera o vieru a nádej.

- Porovnaj 1 Kor 13,4–7 s Gal 5,22.23. Aké spoločné myšlienky sa nachádzajú v týchto dvoch veršoch? Akým spôsobom môžeme takúto lásku prakticky vnášať do svojho každodenného života?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

APLIKÁCIA

ČO LÁSKA NEROBÍ

⁴Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí, láska sa nevystatuje a nenaďuva; ⁵nespráva sa neslušne, nehľadá svoj prospech, nerozčuľuje sa, nepočíta krivdy; ⁶neraduje sa z nepravosti, ale raduje sa z pravdy; ⁷všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa a všetko vydrží. (1Kor 13,4–7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Znova si prečítaj text 1Kor 13,4–7. Čo myslíš, prečo Pavol popri kladných vlastnostiach lásky vymenúva aj tie negatívne – teda to, čím láska nie je, respektíve čo nerobí?

Včera sme sa zamerali na sedem aktívnych prejavov lásky, dnes sa sústredíme na osem vecí, ktorým sa láska vyhýba. Sedem vecí, ktoré láska robí; dnes sa pozrieme na osem vecí, ktoré nerobí. Láska...

1. Nezávidí (*zeloo*). Grécke slovo *zeloo* sa môže použiť v pozitívnom zmysle, napríklad keď Pavol povzbudzuje Korintánov: „usilujte sa... o väčšie dary“ (1Kor 12,31), „usilujte sa o lásku“ (1Kor 14,1) a „usilujte sa prorokovať“ (1Kor 14,39). Tu v 1Kor 13,4 má však slovo negatívny náboj, podobne ako v Sk 7,9. Je správne túžiť po duchovných daroch, no je nesprávne závidieť iným ľuďom ich dary. Závisťivosť totiž vnáša do cirkvi rozdelenie (1Kor 3,3).
2. Nevystatuje sa (*perpereuomai*). Výraz *perpereuomai* v sebe nesie význam namyslenosti a snahy vynútiť si obdiv okolia. Skutočná láska však nie je zahľadená do seba, čo ešte zreteľnejšie uvidíme v ďalších bodoch.
3. Nenaďuva sa (*physioo*). Sloveso *physioo* sa vyskytuje v 1Kor 8,1 v Pavlovom známom výroku: „Poznanie však vedie k namyslenosti, kým láska buduje.“ Vzťahuje sa na človeka presvedčeného o svojej vlastnej dôležitosti.
4. Nespráva sa neslušne (*aschémonéo*). Sloveso *aschémonéo* má pomerne široký význam. Vo všeobecnosti však označuje správanie, ktoré je v rozpore so spoločenskými a morálnymi zásadami, prípadne konanie, ktoré je nečestné, zahanbujúce či nevhodné. Pavol tu s najväčšou pravdepodobnosťou naráža na povýšenecké a hrubé vystupovanie „silnejších“ veriacich voči tým „slabším“ v korintskom zbore (1Kor 4,10; 1. Korintánom 8).
5. Nehľadá (*zéteo*) svoj prospech. To korešponduje s Pavlovým vyhlásením v 1Kor 10,24: „Nikto nech nehľadá, čo osoží iba jemu, ale to, čo osoží inému.“ Láska je ochotná vzdať sa vlastných nárokov a práv v záujme druhých (pozri 5. lekcii). Ak sa v spoločenstve každý úprimne zaujíma o potreby a práva ostatných, výsledkom je požehnanie pre všetkých.
6. Nerozčuľuje sa (*paroxynó*). Sloveso *paroxynó* opisuje vnútorné rozpoloženie človeka, ktorý sa nechá ľahko vyprovokovať k hnevu. Znamená to, že láska nie je prchká, vzťahovačná ani precitlivená na podnety z okolia.
7. Nepočíta (*logizomai*) krivdy. Sloveso *logizomai* sa tu používa v účtovníckom zmysle – láska si nezapisuje chyby a previnenia druhých do žiadneho pomyselného registra. Inými slovami, neoddeliteľnou súčasťou lásky je odpustenie.
8. Neraduje sa (*chairó*) z nepravosti. Láska si nielenže nepripomína zlyhania iných, ale ani v nich nenachádza žiadne potešenie. Ak máme k ľuďom úprimný vzťah, ich pády nás netešia – práve naopak, vedú nás k tomu, aby sme im podali pomocnú ruku.

APLIKÁCIA

- Ktorý z uvedených záporných prejavov je pre teba najťažšie odložiť vo vzťahu k najbližším? Ako ti môže hlbšie pochopenie Božej lásky pomôcť vymeniť sebecké sklony za postoje, ktorý „nehľadá svoj prospech“?

OBRAZ JEŽIŠA

⁹Ako si mňa zamiloval Otec, tak som si zamiloval aj ja vás. Zostaňte v mojej láske! ¹⁰Ak budete zachovávať moje prikázania, zostanete v mojej láske, ako aj ja som zachoval prikázania svojho Otca a zostávam v jeho láske. ¹¹Toto som vám povedal, aby moja radosť bola vo vás a aby vaša radosť bola úplná. ¹²To je moje prikázanie, aby ste sa milovali navzájom tak, ako som vás miloval ja. (Ján 15,9–12)

Pri čítaní týchto veršov môžeme pocítiť sklamanie z toho, ako veľmi v prejavoch Pavlom opísanej lásky zaostávame. Apoštol však pri písaní tohto „hymnu lásky“ zrejme hľadel na samotného Ježiša. On je jediný, kto tieto vlastnosti zosobnil v absolútnej dokonalosti. Pavlov opis lásky je preto v skutočnosti verným portrétom Krista.

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty Ján 13,1.34; Ján 15,9–12; 1Tim 1,14; 2Tim 1,7.13; 1Ján 3,16 a 1Ján 4,7–12.19–21. Čo sa o láske môžeme dozvedieť z týchto pasáží?

Boh je láska (1Ján 4,8). Miluje nás tak veľmi, že dal za nás svojho jediného Syna (Ján 3,16). Ježiš je dokonalým vyjadrením tejto lásky (Heb 1,3). Ak chceme pochopiť, ako sa láska prejavuje, musíme uprieť zrak na Ježiša. Pri pozornom skúmaní novozmluvného záznamu Jeho života si uvedomíme, že v Ježišovi môžeme vidieť všetky pozitívne vlastnosti lásky opísané v 1. Korinťanom 13.

- *Ježiš je trpezlivý (zhovievavý).* „Ale dostalo sa mi milosrdenstva preto, aby na mne ako na prvom Ježiš Kristus ukázal celú svoju zhovievavosť [makrothymia].“ (1Tim 1,16).
- *Ježiš je dobrotivý.* Biblia hovorí, že „Pán je dobrý“ (1Pet 2,3). Slovo „Pán“ v tejto pasáži sa vzťahuje na Ježiša. Výraz „dobrý“ („dobrotivý“ ROH) prekladá grécke slovo *chréstos*, ktoré pochádza z rovnakého koreňa ako sloveso *chrésteuomai* („prejavovať láskavosť“) v 1Kor 13,4.
- *Ježiš sa raduje z pravdy.* Prežíval hlbokú vnútornú radosť, keď kráčať v súlade s Otcovou vôľou a spočíval v Jeho láske (Ján 15,9–11; 17,12–14).
- *Ježiš všetko znášal (vytrpel).* V Heb 12,2.3 sa hovorí, že Ježiš „pretrpel muky na kríži... zniesol od hriešnikov voči sebe... protirečenie“. Nikto nevytrpel toľko ako Ježiš (Fil 2,8). A to všetko „pre radosť, ktorá Ho čakala“ (ako je tiež možné preložiť Heb 12,2).
- *Ježiš verí všetkému.* Keď mal Ananiáš pochybnosti o úprimnosti Pavlovho obrátenia (Sk 9,13.14), Ježiš mu vo videní povedal: „On je mojou vyvolenou nádobou.“ (Sk 9,15) Ježiš sa na ľudí nepozera len cez optiku prítomnosti, ale vidí ich vo svetle toho, kým sa môžu stať vďaka Jeho premieňajúcej moci.

■ Akými ďalšími spôsobmi nám Ježiš zjavuje, čo je skutočná láska?

APLIKÁCIA

VIERA, NÁDEJ A LÁSKA

⁸Láska nikdy nezanikne; proroctvá sa pominú, jazyky umŕknú, poznanie bude prekonané. ⁹Lebo iba sčasti poznávame a sčasti prorokujeme. ¹⁰Ale keď príde to, čo je dokonalé, to, čo je čiastočné, sa pominie. ¹¹Keď som bol dieťa, hovoril som ako dieťa, zmyšľal som ako dieťa, usudzoval som ako dieťa. Keď som sa stal mužom, zanechal som detské spôsoby. ¹²Teraz vidíme len akoby v zrkadle, v záhade, ale potom z tváre do tváre. Teraz poznávam sčasti, ale potom budem poznávať tak, ako som bol spoznaný. ¹³Teraz teda zostáva viera, nádej a láska, tieto tri, ale najväčšia z nich je láska. (1Kor 13,8–13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Doteraz sme videli, že láska je trpezlivá, dobrotivá, radostná, trpezlivá, dôverujúca a vytrvalá – a to všetko preto, lebo taký je Ježiš. Keď tieto vlastnosti rozpoznáme v Ňom, našou ďalšou úlohou je začať Ježiša napodobňovať. Presne to si Pavol prial pre veriacich v Korinte. Ak by sme však z onoho zoznamu ôsmich „záporov“ odstránili slovíčko „nie“, získali by sme až mrazivo presný obraz správania Korinťanov v zborovom spoločenstve: boli závistliví, chvastaví, namyslení, hrubí, sebeckí, vzťahovační a striehnuci na chyby druhých. Pavol zvolil tieto konkrétne výrazy zámerne, aby čo najvýstižnejšie opísal skutočnú situáciu v Korinte.“ (VERBRUGGE Verlyn D. „1. Corinthians“, v *The Expositor's Bible Commentary: Romans–Galatians*, Grand Rapids, MI: Zondervan, 2008, s. 372) Korinťania sa mali ešte veľa čo učiť – a my sme na tom rovnako. Po tom, čo Pavol opísal prejavy a obmedzenia lásky, uzatvára tento oddiel vyzdvihnutím večnej podstaty lásky. Jeho cieľom je povzbudiť nás, aby sme pravú lásku vniesli do každodenného života.

Jedného dňa už proroctvá nebudú potrebné, budeme hovoriť iba jedným jazykom a omylné ľudské poznanie nahradí úplne nové poznanie Boha (1Kor 13,12). Dary Ducha prestanú pôsobiť, keď sa naplní zmysel ich existencie (1Kor 13,10). Ale „Láska nikdy nezanikne“ (1Kor 13,8; „nikdy neprestáva“ ROH).

Podobne to bude aj pri Kristovom návrate: vieru vystrieda videnie tvárou v tvár (2Kor 5,7) a to, v čo sme s nádejou verili, sa stane skutočnosťou (Rim 8,24). A predovšetkým, láska pretrvá navždy ako hlavný znak charakteru nášho trojjediného Boha. Existuje však spôsob, akým s nami pretrvávajú aj viera a nádej. Viera v zmysle skúsenosti spasenia (Rim 4,3) a nádej ako neutíchajúca túžba po spoznávaní nových krás na novej zemi. Takto budú viera a nádej navždy súčasťou života vykúpených. No láska – tá Božia láska – bude nad tým všetkým večne kralovať.

Už čoskoro uvidíme nášho Pána tvárou v tvár (1Kor 13,12). Kým ten deň nastane, základnými piliermi nášho života majú byť tieto tri hodnoty: viera, nádej a láska. Táto trojica vyjadruje plnosť kresťanského života pod vedením Svätého Ducha, preto ju Pavol vo svojich listoch tak často spomína (Rim 5,1–5; Gal 5,5,6; Ef 1,15,18; 4,1–5). Láska je však z nich najväčšia – je to totiž jediná vlastnosť, ktorou Biblia definuje samotnú podstatu Boha (1Ján 4,8).

APLIKÁCIA

- Uvažuj nad výrokom „Boh je láska“. Ako môžeme správne pochopiť hĺbkou tohto tvrdenia? A hoci túto myšlienku dokážeme pochopiť len sčasti, prečo je pre nás toto konštatovanie takou úžasnou správou?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe Poslovia nádeje si prečítajte kapitolu „Výzva duchovne rásť“ (AA 309–322; PN 178–185)

„Pravým Kristovým učeníkom nemôže byť ten, koho srdce nie je naplnené láskou k Bohu a k blížnemu, aj keby vieru vyznával akokoľvek horlivo. Aj keby mal veľkú vieru i moc konať divy, jeho viera bez lásky nemá cenu. Aj keby bol veľmi štedrý a na nasýtenie chudobných by porozdával všetok svoj majetok, ani tak nezíska Božiu priazeň, ak to urobil z iných pohnútok, ako z pravej lásky. A aj keby vo svojej horlivosti podstúpil mučenícku smrť z nejakého iného dôvodu ako z lásky, pred Bohom by bol zvedeným nadšencom alebo ctibažným pokrytcom.“ (AA 318.319; PN 183)

„Kázani máme nadbytok... To, čo potrebujeme najviac, je láska k hynúcim dušiam – tá láska, ktorá v bohatých prúdoch vyviera z Božieho trónu. Pravé kresťanstvo rozlieva lásku do celej bytosti človeka. Dotýka sa každej životne dôležitej časti: mysle, srdca, pomáhajúcich rúk i nôh. Umožňuje človeku pevne stáť tam, kde ho Boh chce mať, aby nekráčal po klukatých chodníkoch a aby tak nezviedol z cesty tých, ktorí krivajú. Horúca, stravujúca Kristova láska k hynúcim dušiam je životodarnou silou celého systému kresťanstva.“ (LHU 134)

„Uzdravovať vie len láska plynúca z Kristovho srdca. Len ten, v kom táto láska prúdi ako miazga v strome či krv v tele, môže vyliečiť poranenú dušu.“ (Ed 114; Vých 97)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Považujete Pavlov zoznam kladných vlastností lásky za úplný, alebo sú podľa vás aj ďalšie aspekty, ktoré by v ňom mohli byť? Aké ďalšie prejavy lásky by ste k nim na základe svojich skúseností či štúdia Biblie doplnili?
2. Čo mal podľa vás Pavol na mysli pod príkazom „Usilujte sa o lásku“ (1Kor 14,1)? Ako tieto slová súvisia s charakteristikou lásky v 1Kor 13,4–7?
3. Ktorú vlastnosť lásky najviac potrebujete uplatniť vo svojom každodennom živote? Ktoré prejavy lásky sú dôležité vo vašom miestnom zbore? Prečo Pavol prirovnáva lásku k takým darom, ako je proroctvo, jazyky a poznanie (1Kor 13,8)?
4. Pavol naznačuje, že kľúčom k vyriešeniu nejednoty v korintskom zbore je práve láska. Prečo je to tak? V čom je tento princíp dôležitý pre naše súčasné cirkevné spoločenstvá?